

ЛЕНИН ТУ

ҚКП СОЛТУСТІК ҚАЗАҚСТАН ОБЛЫСТЫҚ КОМИТЕТІНІҢ, ЕҢБЕКШІЛЕР ДЕПУТАТтарының
ОБЛЫСТЫҚ СОВЕТІНІҢ және ҚКП ПЕТРОПАВЛ ҚАЛАЛЫҚ КОМИТЕТІНІҢ ГАЗЕТІ

№ 180 (9498) || 1954 жылғы Сентябрь 10 Жұма ||

МТС ЖӘНЕ КОЛХОЗ ПАРТИЯ ҰЙЫМДАРЫ

Бұл күндері облысымыздың егін далаларында ауа райының қолайсыздығына қарамастан, егін жыйнау және мемлекетке астық тапсыру жұмыстары қызу қарқынмен жүргізілуде. Бұл жұмыстар колхоз өндірісінің дамуындағы шешуші күш болып табылатын, социалистік мемлекетіміздің колхозға басшылығындағы маңызды тірегі — машина-трактор станцияларының үздіксіз көмегі арқылы жүзеге асырылуда.

Коммунистік партия мен Совет Үкметі машина-трактор станцияларының жұмысын жақсартуға, колхоздың қоғамдық шаруашылығын өркендетуге күнбе-күн көңіл бөліп келеді. СОКП Орталық Комитетінің сентябрь Пленумының қаулысы МТС-те механизаторлар кадрларын тұрақтандырып, оларға қажетті жағдайлар жасау міндетін қойды.

Мұнымен бірге, Пленум қаулысында көрсетілгеніндей, МТС, колхоз басшылары қолынан іс келетін білімді, тәжірибелі кадрлармен нығайтылды. Пленум қаулысын қалтқысыз жүзеге асыруға бағытталған бұл шаралар машина-трактор станцияларының колхозды деревняға көмегін анағұрлым жақсартып, олардың қоғамдық шаруашылығын ілгері бастыруға үлкен әсер етуде.

СОКП Орталық Комитетінің сентябрь, февраль-март және июнь Пленумдарының қаулыларын ойдағыдай жүзеге асыру, сөйтіп, елімізде тың және тыңайған жерлерді игеру есебінен астық молшылығын жасау, жеңіл және тамақ өнеркәсіптерін шикізатпен қамтамасыз ету міндеттері МТС, колхоз бастауыш партия ұйымдарының жұмысын анағұрлым жақсартуды талап ететіні сөзсіз.

Егін жыйнау — ауылшаруашылық жұмыстарының аса маңызды, қорытынды кезеңі. Колхоздардың қоғамдық шаруашылығын нығайту, колхозшылардың материалдық әл-ауқатын арттыру, егін жыйнау, астық дайындау жұмыстарын деркезінде және сапалы өткізуге тікелей байланысты. Міне, сондықтан да, ауыл шаруашылығы еңбекшілерін егін жыйнау және мемлекетке астық тапсыру жұмыстарын қысқа мерзімде, ысырапсыз аяқтау күресіне жұмылдыру, сөйтіп, егін арағының жоғары сапада өтуіне жетісу — МТС, колхоз бастауыш партия ұйымдарының бүгінгі таңдағы кезек күттірмейтін міндеттері болып табылады.

ұйымдарын қосуға болады. Аталған МТС-тердің қамтуындағы колхоздардың егіншілері және механизаторлар социалистік жарысқа ұштасқан. Үгітшілер дала қастары мен трактор бригадаларына, қырман бастарында жиі болып, социалистік жарысқа қорытынды жасап отырады. Еңбек озаттарының іс тәжірибелері насихатталып, көпшіліктің игілігіне айналдырылады.

Кинохов ауданының «Пролетарская знамя», Булаев ауданының Коминтерн атындағы колхоздарының партия ұйымдары (секретарьлары Н. Кириченко, А. Горболов жолдастар) егіншілер арасындағы саяси үгітті кеңінен өрістетіп, егіншілерді жаңа еңбек табыстарына жұмылдыруда. Коммунистер өндірістің жауапты учас-токтерінде істеп, еңбекте авангардтық роль атқаруда. Партиялық-саяси жұмыс-тың идеялық жоғары дәрежеде жүргізілуі шаруашылық жұмыстарын ілгері бастыруға үлкен әсер етуде. Аталған колхоз-дар мемлекетке астық тапсырудың графигін үзбей орындап келеді.

Дегенмен, облысымыздың кейбір МТС, колхоз партия ұйымдары жаңа талаптарға сай жұмыс істей алмай келеді. Әдетте, мұндай партия ұйымдары іске нақтылы басшылық жасамай, жалаң нұсқаулар берумен барлық жұмысты тындырады. Мысалға Петропавл МТС-нің партия ұйымын алайық.

МТС партия ұйымы, оның секретары Бенделев жолдас механизаторлар арасындағы партиялық-саяси жұмысты жақсартуға жете көңіл бөлмеген. Егіншілердің, механизаторлардың арасындағы социалистік жарыс формальді түрде ұйымдастырылған. Оған уақытылы қорытынды жасалып, озат механизаторлардың жұмыс үлгілері насихатталмаған. Бенделев жолдас трактор бригадаларында сирек болып, жергілікті жердегі жағдайды жете білмей, үстірт басшылық жасаған.

Партиялық-саяси және ұйымдастыру жұмыстарының өз дәрежесінде болмауы, егін жыйнау және мемлекетке астық тапсыру жұмыстарының төзгісіз баяу жүргізілуіне әкеп соқты. МТС қамтуындағы колхоздарда комбайндардың техникалық жарамсыздығынан, не жанар-жағар майларының уақытылы жеткізілмеуінен тоқтап тұруы жиі кездеседі. Мұнда комбайндармен егінді топтасып ору әдісі қолданылмай отыр. Бұл комбайндарды жанар-жағар майларымен қамтуды, агрегат

Е

Образцовая
детенген болатын
380 гектар жердің
СУРЕТТЕ:

Мальце кеңінен қ

Курган облысы, П
«Завезты Лесина» в
жаңашыл-ғалым Ма
рақты өңдеудің жаң
өзінің көп жылдар б
практикалық жұмы
рып, жерді түренсіз
ісүінен 40-50 с та

дары егіншілер мен механизаторлардың арасындағы саяси-бұқаралық жұмысты мейлінше жақсартуы керек. Партиялық-саяси жұмыс жүзделікті шаруашылық міндеттермен ұштастырыла жүргізілген уақытта ғана оның табысты болатынын МТС, колхоз партия ұйымдары естен шығармауға тиіс.

Бүгін саяси-бұқаралық жұмыс егін жыйнауың тағдыры шешілетін жерлерде: дама қостары мен трактор бригадаларында, қырман бастарында жүргізілуі қажет. Колхозшылар мен механизаторларға егін жыйнауды, мемлекетке ауылшаруашылық өнімдерін тапсыруды жоғары сапада және мезгілінде өткізуді ауыл шаруашылығын өркендету міндеттерін шешуде зор маңыз алатындығын жете түсіндіруге МТС, колхоз партия ұйымдары баса көңіл бөлулері керек.

МТС, колхоз партия ұйымдары колхозшылар мен механизаторлар арасында жұмысты алға бастырудың озат әдісі болып табылатын социалистік жарысты кеңінен өрістетіп, оған уақытылы қорытынды жасап отыруы керек. Озат механизаторлардың жұмыс үлгілерін қабырға газеттері және жауынгерлік листоктар арқылы насихаттау, олардың бағалы инициативаларын деркөзінде қолдап, оны іскерлікпен жүзеге асырып отыру, сөйтіп, барлық егіншілер мен механизаторлардың күндіз тапсырмаларын мерзімінде және асыра орындауға жетісу, МТС, колхоз партия ұйымдарының күнбе-күн көңіл бөлетін мәселесі болып табылады.

Облысымыздың бірқатар МТС, колхоз партия ұйымдары партия алға қойып отырған көзінгі талаптарға сай жұмыс істеп, егіншілер мен механизаторлардың арасында партиялық-саяси және ұйымдастыру жұмыстарын іскерлікпен жүргізуде. Бұлардың қатарына Образцовая, Ворошилов атындағы МТС-тердің партия

жұмыстарының барлық қырымын жеткізуді едәуір қиындатып келеді. Мұнымен бірге, колхоздардың қырмандастырылған астықтың, қызып, бүлінуіне жол берілуде.

МТС, колхоз партия ұйымдары қырмандағы астық тазартқыш машиналардың толық қуатымен пайдаланылуына жетісе алмай келеді. Соның салдарынан МТС-тің қамтуындағы Сталин атындағы колхозда көптеген астық бүлініп, мемлекет пен колхозға үлкен зиян келген.

Партиялық-саяси жұмысты жүргізуде әрбір үш-бес комбайнға бөлінген жауапты комбайн ұйымдастырушылары үлкен роль атқарады. Олар комбайндардың тоқтаусыз жүруіне жетісіп, сол арқылы, егін жыйнау жұмыстарының қысқа мерзімде аяқталуын қамтамасыз етуге міндетті. Ал, МТС, колхоз партия ұйымдары комбайн агрегаттарының ұйымдастырушысына жұмыс үстінде практикалық көмек көрсетіп, әрбір механизаторлардың сменалық нормасын толық және асыра орындауына жетісуі қажет.

МТС, колхоз партия ұйымдары жұмысының жақсаруы аудандық партия комитеттерінің, оның МТС аймағындағы топтарының басшылығына байланысты. Сондықтан аудандық партия комитеттері, оның МТС аймағындағы топтары МТС, колхоз партия ұйымдарына партиялық-саяси жұмыстарды шаруашылық міндеттермен ұштастыра жүргізуіне көмектесіп, олардың жұмысына бағыт беріп отырулары керек.

МТС, колхоз партия ұйымдары егіншілер мен механизаторлардың арасындағы социалистік жарысты кеңінен өрістету негізінде ауылшаруашылық жұмыстарының ең жауапты, қорытынды кезеңі — егін жыйнауды және Отан алдындағы бірінші парыз — мемлекетке астық тапсыруды қысқа мерзімде аяқтауға жетісуге тиіс.

қыртысын аудармай дәлелдеді. Мұндай совет жазушылары төрт жылда бір рет ішкі мәжілісі жарған жылдары аңыз Жерді осылайша өңдітік заттың көп болуы және топырақты арттырады.

Жерді осы әдіспен дымлығын арттыруға ұшылары одағы Мұны Мальцев жолына 31 адам, тек-ның колхоздарында дам сайланды.лық ісімен дәлелденіп бүкіл одақтық дің облыста да қолданыспен 30, кеңесшіні, Қурган облысы йланды.

ауа райының жағдайы совет жазушылары бірне жер жағдайы жұмысын аяқтады. көп емес.

Жер өңдеудегі Мальцев әдісімен біз бұрыңғыдан үстеміздегі осы әдісті кеңінен жазушылары бұрын жыртылған іс-шарасы мәжіліс ілуген жыртыпай председателдігіне тұқым септі.

№ 3 егіс бригадасы терең жыртылып, тұтар участкалық әрбір центнерден өнім

Мальцев ұсынған әдісі осы участка тің таңда Айыртау ауданының 113 гектар участкасын өңдеген екен. Оларды өңдеу бармағандықта қалған 77 гектар, азық, түлік, тереңдікте сыдыра орталарына М. Мальцев әдісі бойынша М. Миронов — тектерге «милитур» 5-ші шақыруымен бір мерзімде — 18-19 келген балташы. ді. Нәтижесінде бұрынғы өңдеген өзіндік пікіренді ілуген тереңдетін бағасы бар участкалық қарағал шысық жігіт.

Бойынша жұмыстың жүзден астам участкалық әрбір гектары үйлермен өңделген артық алынды. Мұның себебі Кабин. — Мәселен, Біздің тікелей қысқа дейін оның Себебі, ол шофер-ріп шыққан емес.

Біз өзіміздің бұйы туралы ойланым ден сыдыра жыртып, тасуымыз қажетімі жоғары болатын, еңсесі, біз — пардік. Сондықтан егісті й басшылық еткелесі жылы кеңінен ланып тұрды да: өзінде 670 гектар еп асары Богорядец алынды. Оның 200 гектары болмайды, — деді темде 20-22 сантиметр айна ұнайтыны — тылған тың және тындровичпен, бүк және сентгендей

Бұдан басқа біз егін 800 гектар жерді сыды Ол кісінің сұрағардық. Бұл участок бергенде қыбы бапталады да, содан а білмейді. Мен ілуінен 35 сантиметр темалыс беріңіз лады. Біздің колхозды алар келін жа жерді бұдан терең жыртықіз, сондық-

Жер өңдеудің Мальцев әдісімен біз кеңінен қолданып, айтты. мол өнім алынуын қамтамасыз келеді. Тү-

С. Ческов келгені қақпаны ашты Полудень ауданындағы колхозының председателі а кіргіз, — деді. колхоз агрономы, таға үн тиелген

йін партия ұйымы коммунистер мен партияда жоқ активтердің тілектеріне қарай партия оқуының жүйесін толықтырды.

Шала сауатты коммунистер сауаттандыру мектептерінде оқытып болды. Маркстік-лениндік теориядан минимум саяси білімдері жоқ коммунистер үшін бір саяси мектеп және СОКП тарихын үйренетін негізгі тиште үйірме ұйымдастырғалы отыр. Бұларда коммунистер мен партияда жоқ активтерден 40 адам оқыды. Теориялық даярлығы мол коммунистер өздігінен оқыды.

Саяси мектеп пен үйірме насихатшылары Ключев, Шалыгина жолдастар жазды күні ҚКП облыстық комитетінің жанындағы арнаулы курстен өтіп, өздерінің теориялық және методикалық білімдерін байытты. Көзір совхоз партия ұйымы коммунистердің оқуы үшін қажетті саяси әдебиеттерді сатып алу жөніндегі шараларды жүзеге асырып, кітапхананы толықтыруда.

Г. ЧЕШКОВ, Мамлют совхозы партия ұйымының секретары.

МТС-терінің іс-тәжірибелерін, озат колхозшылар мен механизаторлардың жұмыс үлгілерін насихаттайды.

«За коммунизм» газетінің бірінші номерінде Қазақстан КП обкомінде деген рубрикамен «Петропавл ауданының Сталин атындағы колхозында астықты сақтауғағы ұқыпсыздық туралы» облыстық партия комитетінің қарары берілген.

Газет «Жабық қырмандағы жұмыс дереу жолға қойылысын» деген тақырыппен басмақала жариялаған. Онда ауданның колхоз, совхоздары ауа райының қолайсыздығына қарамастан комбайндардың бастырылған астықтарын тазалап, оны мемлекеттік дайындау пункттеріне деркезінде жөнелтіп, мемлекетке астық тапсырудың қарқынын кемітпей, жұмысты жақсартуға шақырған.

Ауданның бірқатар колхоздары әресе, Сталин атындағы колхоздың председатели Шелкунов жолдас қолдағы бар техниканы дұрыс пайдаланбай, қырмандағы астықтың пірініп, бүлінуіне көріне-көзге жол бергендігі және Ворошилов атындағы, Фурманов атындағы, Буденный

колхоздардың мемлекетке астық тапсырудың қарқынын кемітпей, жұмыс орындауының қарқынын өрескел төмендетуге әкеп соққандығы айтылған.

Газет аудан елбасшыларын социалистік жарысты кеңінен өрістетуге отырып, қолдағы бар техниканы толық пайдалану арқылы егін жыйнау, мемлекетке астық тапсыру жұмыстарын қысқа мерзімде аяқтауға шақырған.

Газеттің бірінші бетінде жарысқа түскен колхоздар мен МТС-тердің 5 септібріне дейінгі жұмыс қорытындысы туралы мәлімет берілген. Мұнымен бірге, газетте ҚКП аудандық комитетінің насихат және үгіт бөлімінің меңгерушісі Г. Абросимовтың «Газет жұмысына авторларды көптеп қатыстырайық», аудандық оқу бөлімінің меңгерушісі Л. Декастронның «Мектептердегі оқу тәрбие жұмыстарын жаңа талаптарға сай жүргізейік», ҚКЖО аудандық комитетінің меңгерушісі А. Груздовтың «Оқушылардың колхозға көмегі» деген мақалалары және халықаралық шоду жарияланған.

Газет аңтасына екі рет шығып тұрады.

Белгіленген қызмет мерзімдерін атқарған әскери қызметшілерді Совет Армиясы мен Соғыс-Теніз Флоты қатарынан босату туралы және Совет Армиясына кезекті шақыру туралы ССР Одағының Қорғанғыс Министрінің БҰЙРЫҒЫ

8 сентябрь 1954 жыл № 160 Москва қаласы

Жалпыға бірдей әскери міндет туралы заңға сәйкес бұйырамын:

1. Заң бойынша белгіленген міндетті әскери қызмет мерзімдерін атқарған солдаттар, матростар, сержанттар және старшиналар Совет Армиясы, Соғыс-Теніз Флоты, шекаралық және ішкі әскерлер қатарынан запасаға босатылысын.

2. Бұл бұйрықтың I-пунктінде көрсетілген әскери қызметшілердің босатылуына байланысты, шақырылудан жеңілдік алуға кейінге қалдырылуға правсы жоқ 1935 жылы туған азаматтар, сонымен қатар құрдастары тұрақты әскери қызметте жүрген шақырылудан кейін қалдырылған, мерзімі аяқталған және шақырылу жасындағы азаматтар Совет Армиясына, Соғыс-Теніз Флотына, шекаралық және ішкі әскерлерге міндетті әскери қызметке шақырылысын.

3. Бұйрық барлық роталарда, эскадрондарда, батареяларда, эскадрильяларда және корабльдерде жариялансын.

ССР Одағының Қорғанғыс Министрі Совет Одағының Маршалы Н. А. БУЛГАНИН.

қаптар үйіліп, үсті брезентпен жабылыпты. Столдар мен тақтайлар да, мискалар мен ақ самауырлар да осы төбесі ашық райсоюз қорасының кез келген бұрышына тастала салынған, үйіле салынған, сүйей салынған. Вижулин мен Мироновтың қыбылдары жылдам. Көздерінде күлкі. Машинаның жақтау тақтайын жалмажан ағытып жіберіп, тиюлі тұрған қаптарды арта бастады. Қолтығына қысып ұстаған шапқасы бар, сақал-мұрты алынбаған, отыздар шамасындағы біреу ұн артып жатқан машинаға жеңсенің ішкі есігі жағынан келіп:

—Жабыңдар қақпаны! Шығар машинаны! Үн босатылмасын. Мен түскі тамағымна барамын. Совхоз адамдарына үн босатамын деп мен түскі тамағымна бармай отыра алмаймын ғой, — деді айғайлап. Біз мұны Савенков екенін бірден таныдық.

—Осы уақытқа дейін қайда болдыңыз? —Онда сіздің жұмысыңыз болмасын. Мен сіздің алдыңызда есен беретін кісі емеспін және мен кімнің алдында жауап беретінімді білетіндеймін. Ойкені, мен істегелі, құдайға шүкір, бірінші жыл емес — деп ол лепіріп ала жөнелді.

Әркімнің өз қызметіне лайық мінезі, өзіндік мақтаншы, немесе өз қызметіне, «лайықтап алған» төрешілік-пандық мінезі болуы мүмкін. Төрешілік-пандық мінез іс-әрекеті жұртшылықтың талқысына түсіп, сыналмайтын, сыналса аз сыналғаны адамдарда болады. Міне, сондай қызметкерлердің қатарына көбінесе қойма меңгерушісі, кілтші, дүкеншілер жатады. Ондай қызметкер «кішкене қызметкер» деп есептеледі де оларға жете мән берілмейді, жете бақылауға алынбай, жан-жақты сыналмайды. Сондықтан сырдың суы ебйрағынан келмейтін дертке шалдығып, олар аяқты шалқақтап басады, кержініп сөйлейді. Адыры келіп, олардың кейбіреулері мемлекет қалтасына қол сала бастайды. Біз Савенковты мемлекет қалтасына қол салды деп айыптамаймыз,

дегенмен ол бақылауға аз алынбай, жұмысындағы кемшіліктері үшін атымен сыналмағандықтан, төрешілік-пандық мінездің дерті оның бойын кеудей бастағандығын жасырғымыз келмейді.

Валентина Антоновна Загодскаямен машинаның үстінде таныстық. Ұзын бойлы, аққуба жас қыз. Москворецкий совхозын ұйымдастыруға алғашқы келгендердің бірі осы қыз. Қомсомолка. Туысқан Советтік Украинадан келген. Мамандығы — медициналық сестра. Мінезі орықты.

—Алғашқы қиыншылықтармен салыстырғанда көзіргі қиыншылықтар совхоз адамдарын қорқыта алмайды. Біз апрель айында келдік. Онда қар қалып, күн, суық еді. Тың жерді игеруге келгендер көпшілігінің киімі жұқа-жазы киім болатын. Күн жылынып, қар жартылай кетісімен алғашқы тіккен мекеніміз — палаткалар болды. Адамдарымыз палаткаларда ұйықтап, палаткаларда тамақтанып жүрді. Таңертең көзімізді ашып тұра сала көретініміз — шексіз дала. Қанша қарасаңда ұны-қыбырына көз жетер емес. Бір күні совхозымызға жаңа тракторлар келді. Енді совхоз ірге тепкен жерден ұзамай жер жыртып, төңірек суретін өзгертер деп ойладық. Жоқ, олай болмады. Тракторлар бел асып, ұзап кетті. Тек мотор үні ғана еститін болдық. Бір күні трактор бригадасына бардым. Ас-суларын, ыдыс-аяқтарының тазалығын тексердім. Бірақ, жер қыртысын қопарып жүрген тракторшы Подставканың тракторының маңайынан кеткім келмейді. Подставка алғашқы күнінен бастап жақсы істей бастады. Оның жыртып жүрген жерінің ұзындығын, көлеміңін, тереңдігін сұрай беремін. Топрағы қандай, мақпалдай қап-қара, жүл-жұмсақ.

—Мен сен қызды жері мұнша жақсы көреді деп ойламаған едім, — дейді Подставка.

—Жақсы көрмеске кісінің тағаты жетер жер емес екен, — деймін мен оған. Анығында біздің Украина сұлу әрі бай

ғой. Бірақ, жыртылмаған бір адым жер таба алмаймыз. Онда жыртылмаған жер көлдің жағасы мен тас жолдардың жиегі ғана. Біреулер ана қала, мына қала, ана жер, мына жер сүйкімді деп келеді. Рас шығар. Өзіме совет адамдары мекендеген жердің бәрі Украинадай сүйкімді, Москвадай сәулетті көрінеді, — деді Валентина.

—Тракторшы Подставка көзір қайда?

—Ол Бүкілодақтық ауылшаруашылық көрмесіне кандидат болып, Москваға жүріп кеткен. Ол Москворецкий совхозының таңдаулы тракторшысы. Өз сменасына 531 гектар жер жыртып, 1239 килограмм жанармай үнемдеді деп естідім, — деді Валентина жымыйып.

—Валентина, сіз қиыншылықтар туралы айтып келе жаттыңыз да ойыңызды аяқтамадыңыз.

—Көзір совхоз поселкесінде радио сөйлемейді, бірақ радио торабына арнаулы үй салынып жатыр. Совхоз адамдары газет, журнал және жаңа кітаптарды жеткілікті мөлшерде алдырта алмай отырмыз. Қысқа отын жоқ. Жұмысшыларды жабылқтау кооперациясының жұмысы тым қанағаттанғысыз. Қысқа керекті аяқ-киім, пальто, әйел көйлектері жоқ. Бұл өрине, сауда қызметкерлерінің жауапсыздығын, икемсіздігін көрсететін қиыншылық, дегенмен жоңға болатын қиыншылық. Ең негізгісі адамдарымыз совхоз поселкесін салып, онақты мың гектар тың жер жыртыпты. Міне, біздің үлкен қуанышымыз осы. Келер жылы гектарынан жыйырма бес-отыз центнерден астық алаақ, адамдарымыздың тыңға сіңірген еңбегі өзінің тиісті жемісін беретін болады, партия мен үкметіміздің жаңа жерлерді игерушілерге көрсеткен ел-імі ақталған болады.

Совет адамдарына партия сенімін ақталғаннан артық абройлы қызмет жоқ, — деді Валентина салмақты кескінен.

(Жалғасы бар).

Оған совет жазушыларының III съезі

КСР Жоғарғы Сода Қазақстан Совет әлі съезінің үшін- республика совет жазушыларының председ баяндамасы, қазы, поэзиясы және сыма баяндамалар

берілді. Ол игілікті остығына арналған шығармалары тұбайланысты шешен орыс халқымен дос- теберлікпен көрсет- «Абай» романының, «ған өлке» романы- роетті.

биет сынының жа- С. Бекқожин әр кез- араға бір-біріне мүл- еретін кейбір автор- ының принципсіз- тірді.

сөзінің едәуір бөле- мәселелері жайына артта қалуының салда жұмыс істе- өліне Қазақстан жа- ралынан жеткілік- нде деп есептейді. к сын және әдебиет- й 4-5 томға жетеді. жөніндегі көптеген О жыл ішінде орта- ланды. С. Мұқанов, қалары сын мақала- бұл шығармалар осы ай «ауыз творчес- и келеді.

ына—туысқан рес- ушыларына арнал, Қазақстанда болуын дары туралы, жаңа ырлары туралы шы- йдалануға шақырды. н алдыда сейдеген Ергалевтің «Сейіл жақсы баға беруіне Ол бұл шығармаға түседі деп есептейді. ышкер бейнесін жасау биет сынының тол- мәселелеріне үлкен

ен аға жазушылары- Т. Әлібақұлов, қазақ е шағында келді. Олар трибелерінің жетімсіз Совет халқының мэр- ар ішінде шексіз өр- жем шығармаға қойы- артады. Өзінің шебер- жұмыс істемейтін, шы- табанды еңбек етпей- сайын өмірден сөзсіз

лған Ф. Моргун осын- Озат совет адамның ін, деп мәлімдеді ол, аму заңдарын білу ке- ушы марксизм-ленини-

атты пьесасына² айтылған сынға қарсы пікір айтып, сатиралық кейіпкерлер жа- сау мәселелеріне, совет шыңдығы шығар- маларында оның алатын орны туралы то- лық тоқталды.

Молдавия ақыны И. Ртавская съезді шын жүректен құттықтап сәлем жолда- ды, қазақ әдебиетшілерін өз творчество- сында халықтарғы, оның өмірі мен еңбе- гіндегі нәр боларлық барлық жақсы нәр- сені көрсетуге шын жүректен шақырды.

С. Васильев совет сатиралық поэзия- сының жайы туралы айтты. Ол бұл жа- уынгерлік жанрды көптеген жазушылар- дың мүлде орынсыз ұмытты отырғанын айтты.

Сатиралық өлеңдер, мысалдар, эпита- млар жазатын қазақ авторлары өте аз. Олардың өзінде де бұл жөнінде творчество- лық белсенділік байқалмайды. Қазақтың ақын-сатириктерінің шығармаларын ауда- ру жұмысының жайы да өте нашар. Бел- гілі сатирик А. Тоқмағанбетовтың өлеңде- рі осы күнге дейін орыс тілінде басылған жоқ, Е. Мүсеренов те өзінің сатиралық шығармаларын бастырмайды.

И. Кузнецов «Советский Казахстан» нінде қазақ және орыс жазушыларының ынтымақтасқан творчестволық еңбегіне үлкен назар аударды. Оқушы өзінің құндылығы жағынан қол жазбасынан төмен аудармаларды емес, нағыз дәл ау- дарылған шығарманы оқыттын болуы ке- рек. Алайда, аударманы жұмысты қол- ға алғаннан кейін кітап авторының ол жұмысқа қатысы жоқ деген теріс пікір орын алды. Бұл пікірді теріске шығаруға дәлел ретінде, шешен, «Абай» романын аударған М. Әуезов пен жазушы Л. Собо- льевтің бірлескен жемісті творчестволық еңбегін мысалға келтірді. И. Кузнецов аударманың талапты күшейтудің бұл жауапты және едәуір жұмыспен келдей- емек, даярлығы нашар адамдардың айна- лысуына тыйым салудың қажет екенін атап көрсетті.

И. Кузнецов «Советский Казахстан» журналының басшыларын сылады. Рес- публика Совет жазушылар одағының бұл органы быйыл елеулі маңыз бар шы- гармаларды аз жариялады. Оның бетінен қазақстандықтардың батырлық еңбегі ту- ралы очерктер мүлде дерлік жоғалып кет- ті, тың жер игерудің батырлары туралы да очерктер жоқ.

Сірә, «Советский Казахстанның» ре- дакция алқасы деп мәлімдеді шешен, ав- торлармен жұмыс істемейтін болса керек. Әйтпесе бұл журналдың соңғы номерінде оның бас редакторы Л. Мазеевтің өзін өзі мақтайтын материал жарияланбаған бо- лар еді.

Өзінің сөзінің едәуір бөлегін К. Шаң- ғылбаев Қазақстан ақындарының шебер- ліктері, тіл мәдениеттілігі мәселелеріне арлады.

—Біздің ақындарымыздың бір аз бө- легі,—деді ол, әресе, Т. Жароков пен А. Тоқмағанбетов өздерінің шығармаларың шамадан тыс әдемілен жібереді. Олардың өлеңдерінде орынсыз ырақ, нәрсіз боя- малау, басы артық теңеулер мен мета-

ақындардың өлеңдер циклының келтірді.

Л. Кривошеков Қазақстан совет жазу- шылар одағы орыс секциясының жұмысы туралы айтты. Съезд қарсаңында Д. Оне- гинге орыс секциясының жұмысы туралы баяндама жасау тапсырылды. Кейіннен белгісіз себеппен бұл баяндама күн тәрті- бінен алынып қалды. Қазақстан совет жазушылар одағы басқармасының пред- седателі Е. Мустафиннің баяндамасында орыс секциясының тек бар екендігі ғана айтылды. Шыңдығында ол өгей баланың жағдайында өмір сүреді. Оған ешкім шың- дап басшылық жасамайды, оның жұмысы- на көңіл бөлмейді. Л. Кривошеков өз шы- гармаларына жалпы, үстірт тақырыптар- ды таңдап алатын жас ақындардың қате- ліктерін атап көрсетті.

—Біздің жазушыларымыз,—деді Е. Сла- нов, сын мақалаларда мынадай сұрақтар- ға: қазақ романы бүгінгі дәрежеге қалай жетті? Біздің әдебиетіміздің бұл ұйып жанры қандай қыйыңдықтардан өтті? Социалистік реализм әдісінің талабына толық жауап беретін қазақ романын жа- сауға не берет болып отыр? жауап таба алмайды.

Шеберлік, тіл жөнінде пікір алысу ре- тінде мақалалар, айтыс мақалалар, үлкен шығармаларға апаратын жол болып табы- латын очерк және шағын әңгімелер ту- ралы мақалалар жарияланбайды. Сынып мұндай халі едәуір дәрежеде республика- да әдебиет газетінің жоқтығынан болып табылады.

—Ұйғыр жазушылары Оған алдында үлкен борышты,—деді К. Хасанов.—Бұл арада, әрине әңгіме шығармалардың са- нында да, тақырыбында да емес. Тақы- рып өлшеусіз көп. Біздің жазушыларымыз заманымыздың барлық ірі оқиғаларына үн қосып отырады. Мәселе, біздің жазу- шыларымыздың творчествосының дәре- жесі, сол сыяқты ұйғыр әдебиетінің дә- режесі болып жатқан оқиғалардың өрі- сіне сай емес екендігінде.

Жекелеген ұйғыр ақындары тақырып- тарын тереңдетпейді, оған терең үңілмей- ді, фактілерді ойластырмайды, тіл шебер- лігін арттырумен аз шұғылданады. Сол- ғи бола тұрса да ұйғыр әдебиетшілердің ішін- де бірнеше өлеңдер жазып, өзін классик- терміз деп атайтындар әлі бар. Бірінші табыстары оның басын айналдырып жі- береді. Поэзия туралы айтылғандардың драматургияға да бірдей қатысы бар. Дра- матургтердің өмірді білуі мен жазушылық шеберлігі жеткіліксіз. Қолхоздарға немесе көсіпорындарына атүсті барып қайту, жа- зушыларды қажетті әсерлермен байыта алмайды, бүгінгі күннің кезек күттірмей- тін тақырыптарын білін көтеруге шиле- діскең сюжет табуына мүмкіндік бермей- ді. Ұйғырдың музыкалық драма театрын- да осы күнге дейін ұйғырдың көзірті өмі- рін көрсететін бірде бір шынайы пьеса- ның жоқтығы тегін емес.

Қазақстан совет композиторлары одағы председателі М. Төлебаев съезд делегатта- рының назарын ақындардың, сондай-ақ композиторлардың қатысуын тілейтін өлеңдер жасау мәселесіне арлады.

19 Элебиетшілерінің теориясы кем болып отыр. Олар бұдан 2 жыл бұрын диалектикалық реализмді үйренушілер қатысып келеді. Марксизмнен және әдебиет істері өткізу жөнінде республика жазушылары мен партия бюросы жөнінде қам жасамады. И, творчестволық секторлар әдебиетті насихаттау жұмысын мықтап жақ

дестілерінің арасында, Моргун, бұл жоғары і, адамгершілікке жатпайтын, маскүнемдіктер әлі бар. Бұған олардың қатысты және басқарушылардың орыс тіліне ауысуы, шешен, орыс қазақ тілін үйренетін рудың өте қажет екенін «Дубай Шубаевич»

қазақстан совет жазушыларының жұмысын жүргізу-өртінде — Қазақстан одағы басқармасының штабның баяндамасын драматургиясы, поэзия туралы қосымша баяндау.

берілді. Ол біріншілерінің творчествосының себептерінің бірі болғандығы деп есептеулер қайсы бір шыққанға дейін жазғандарын Шешен мұндай сын М. Сәрсекеевті көрсеткен оның жерісінше қалай қалады. Мысалы ретінде зерттеген Токмаганбетов және С. М. Моргун ақырына дейін осындай бір бетті талдауға көмек көрсеткен отырған шығармаға еуге тырысып, түсініксіздігінен сын мақалалары әдебиетшілерге нақты.

«Әдебиет және искусство» журналының нашар жұмыс істемейді. Онда жарияланатын мақалалар объективтік емес, бұл жұмысқа жаңа аяқталды. Редакция «журнал» деген сылтаумен мақалаларын белгілеп, бір практикасын қолдана-

әдебиет министрі Х. Байтұрғынның артта қалғандығын талдады. «Әдебиетшілерінің үстіне, республика әдебиетшілері драматургиясына қарайды, оны

деседі. Ақындар сөздік қорды байыту жөнінде қам жемейді, фольклорлық мұраның байлықтарына аз үнеледі. Біз өз тілімізді арқашан толықтырып және байытын отыруға, ескірген бейнелеу құралдарынан аулақтауға тиіспіз.

Мінбеді—Т. Жароков. Ол қазақ совет поэзиясы туралы жасаған қосымша баяндамасында қазақ поэзиясының проблемалы мәселелеріне—ақындық шеберлікке, поэзиялық шығармалардың түрі мен мазмұнына, сюжетіне аз көңіл бөлген С. Мұқановтың атына сын айтты. Т. Жароков көп ақындар, әсіресе жас ақындар өз шығармаларында сезім туралы ғана жазып, саяси үгіт туралы ұмытады. Ал, бұл оларды өмір шындығынан аулақтатып жібереді. Өмірден қол үзген мұндай көп өлеңдер біздің дәуірімізге жат болып табылады. Бізге, дейді шешен, өзінің идеялық жағынан терең, көркемдігі жоғары саяси лирика керек. Біз нағыз бүгінгі тақырыпта өлең жазуға, біздің әдебиетіміздің партиялықлығы үшін күресуге тиіспіз. Т. Жароков жағымды мысал ретінде біздің заманымыздың шын оқиғаларын бейнелеген С. Мәуленовтың, Ә. Тәжібаевтың, Г. Ормановтың және басқа

екінші дәрежедегі жұмыс деп санайды. Бірақтар жазушылардың драматургиялық шығармалар жазуға тұрмысты білуі және жазушылық шеберлігі жетпейді.

Х. Байғалиев еңбекшілердің көркем өнерпаздығының қаулап өркендегендігінің мәліметтерін келтіріп Қазақстанда көркем өнерпаздардың байқауына қатынасшылардың саны 1948 жылғымен салыстырғанда 4 есе көбейді. Бірақ үйірмелердің, әсіресе драма үйірмелерінің репертуарлары өте кедей. Бұл жазушылардың кінәсі. Бір ақтылы пьесалар және көркемөнерпаздар үшін басқа да шығармалар жазу саласында жұмыс істеу әрбір әдебиетшілердің ең бір негізгі ісіне айналуға тиіс.

Д. Снегин өзінің сөзін республиканың совет жазушылары одағының орыс жазушылары секциясының жұмысына арнады. Секцияның әдебиетшілерге саяси тәрбие және эстетикалық білім беру ісімен шұғылданыуы нашар екендігін ол мойындады. Секция жазушылық шеберлігінің көкейтесті проблемалары талқыланатын қандай қайнаған творчестволық жұмыстың орталығына әлі айналған жоқ. Бұдан кейін шешен республиканың көркем әдебиет баспасында орыс тіліндегі көркем шығармаларды түзеп-жөңдейтін мамандығы бар, ысылған редакторлардың жоқ екендігін айтты.

Д. Снегин сессияға нашар көмектесіп отырғандығы үшін ССРО Совет жазушылары одағына тың ескертпелер жасады. Осымен байланысты ол республикаға совет әдебиетінің жетекші шеберлері келіп, тәжірибесі аз жергілікті жазушыларға көмектесетін ескі дәстүрді қайтадан қолдануды ұсынды.

Съезде Т. Ақтанов болымды кейіпкердің образын жасау проблемасы туралы сөйледі. Ол осы көкейтесті мәселе жөнінде Протопова жолдастың және басқа авторлардың орталық баспасөз бетінде жария-

дәрежесін арттыру едәуір дәрежеде текетің авторына байланысты. Бұл ретте композиторлар одағы мен жазушылар одағы арасында тығыз ынтымақ орнату талап етіледі. Қазақстан жазушылар одағы да, оның поэзия секциясы да өлең жанрының өркендетуге тиісті көңіл бөлмей келді. Бейде өлең жазуға бұл жұмыстың ерекшеліктерімен мүлде таныс емес авторлар кіріседі. Олар кез келген өлеңге музыка жазуға болады деген қатер пікірге сүйенеді.

Кәсіргі бар өлеңдердің тақырыптары бір тектес, кәсіргі өмірді нашар көрсетеді. Совет адамдарының жоғары моральдық бейнесі жеткіліксіз суреттеледі. Күлдіргі өлеңдер, сатира мен юморлар атымен жоқ. Мәжілістің қорытындысында В. Байсақалов сөз сөйледі. Ол Г. Мұстафиннің «Миллионер» және Е. Мүсереновтың «Ояған өлке» романдары туралы өзінің сын пікірлерін айтты. Шешен Қазақстан совет жазушылары одағының жас әдебиетшілерге көмегінің жеткіліксіз екенін атап көрсетті.

Осымен Қазақстан совет жазушыларының үшінші съезінің үшінші мәжілісі жабылды.

ланған мақалаларының кейбір жағдайларына таласатындығын айтты.

Жас авторларға тәрбие беру мәселесіне тоқтай келіп, шешен жастарға жеткілікті қамқорлық істемей отырғандықтары үшін қазақтың аға әдебиетшілеріне кінә тақты. Әрине, деді Т. Ақтанов, аға жазушылар жастар үшін сюжет ойлап табуға, жазын беруге тиіс емес. Бірақ, үйрету, жол көрсету, қаблетті жастардың өсуіне көмектесу жөніндегі құрметті право тәжірибелі жазушыларға беріледі. Алтын шыққан жерді бекіруден қаз, дейді қалың мақалы.

Бұл пікірді осыдан кейін сөйлеген А. Токмаганбетов те қостады. Ол аға жазушылардың да, жас жазушылардың да шығармалары ешкімнің бет алмауына қарамай, принципті түрде іскерлікпен талқылап отыру керек екендігін айтты. Осымен байланысты шешен Ә. Тәжібаевтың «Дубай Шубаевич» деген пьесасын бірінші рет талқылағанда кейбір көкейтесті әдебиетшілер мен сыншылардың либералдық істегендігін, үстірт қарағандығын айтты. Мұндай практика авторларға көмектеспейді, қайта оларды жаңылтады, сәтсіз шығармалардың саны көбеюіне әсер етеді.

Е. Лизунова әдебиетте жаңа жерлерді игеру тақырыптарын бейнелеуге байланысты мәселелерге тоқталды. Әрине, жазушылардан тың жерді игерудің қаһармандары туралы осындай қысқа әңгімелер, романдар немесе повестер жазып қояды талап етуге болмайды. Бірақ, әзірге бұл тақырыпқа үн қосқан очеркшілердің өзі де өте аз. Республикада осы уақытқа дейін бұл жөнінде басылып шыққандың бәрін очерктер жазуға заявка деп атауға ғана болады. Мұнда, негізінде, жаңадан келушілердің қалай келгендігі, олардың қалай қарсы алынғандығы сөз болады.

Қазақстан совет жазушыларының III съезі

(Соны. Басы 2-бетте)

Шешен бұл очерктердің жалпы кемшілігі тартымсыздық деп санайды. Бұларда мінез-құлықтар күресі жоқ. Үлкен қыймылдар жоқ. Ал, осыз тұрмыс шындығы болмайды. Бұл шығармаларда романтика аз. Очеркшілердің қыйыншылықтарды жоюын, тұрмыс қатынастарының күрделілігін нашар көрсетеді.

Е. Лизунова «Советский Казахстан» журналының сөзсіздіктерге ұшырап отырғандығының бір себебі — редакцияда қолайсыз жағдайдың орын алып отырғандығынан деп көрсетті. Республика жазушылары одағының бұл органының редакциялық коллегиясы журналының мұқабасында қол қоюға ғана өмір сүреді, деді ол. Журналда жарияланатын бірқатар материалдары редакцияның мүшелері көбінесе журнал жарыққа шыққаннан кейін ғана көреді. Ал редактор Л. Макеев тек өзі ұнатқан материалдарды ғана басады.

«Советский Казахстан» журналының жұмысындағы қателер мен кемшіліктердің себептері туралы А. Волотупкин де сөйледі.

Съезд мандат комиссиясының баяндамасын тыңдады. Мандат комиссиясының председателі М. Жанғалин баяндама жасады.

Ш. Құсайынов пен К. Сатыбалдин өздерінің сөздерін қазақ драматургиясының көзірші проблемаларына — біздің Отанымыздың бүгінгі күні туралы пьесаларға, болымды кейіпкер образын жасау жолындағы жұмысқа артады.

Жкут ақыны С. Кулачиков — Элий мінбеге шықты. Ол былай деді:

— Осынау ну ормандар мен мүк басқан даланың халықтары — орыстар мен жүктер шалқыған Лена мен Солтүстік Мұзды Мұхиттың жағалауынан даңқты қазақ халқына шын жүректен өзінің туысқандық сәлемін жолдайды.

Бұдан екі жылдай уақыт бұрын Қазақстанда болған ол осы жылдар ішінде республикада жасалған тамаша өзгерістер туралы айтты.

Бұдан кейін Қазақ ССР Оқу министрінің орынбасары Ә. Шарипов сөйлеп, республикада балаларға арналған көркем әдебиеттің жайы жас ұрпаққа коммунистік тәрбие беру міндеттерін орындауда өсіп отырған талаптарға сай келмейтіндігін айтты. Соңғы жылдардың ішінде балаларға арналған жазылған оригиналды шығармалар бір-бірі жарым ғана. Быйылғы жылы балаларға арналған 72 кітап басып шығару белгіленді. Жыл аяқталып келеді, ал, осы уақытқа дейін бар болғаны 28 оригиналды және 23 аударма шығармалар жарыққа шықты. Бұл кітаптардың тәркемдік және педагогикалық дәрежесі өте төмен.

Ә. Әбішев Ш. Құсайыновтың «Бөктем желі» пьесасының кемшіліктерін толық сыйпаттады.

Ә. Ипмағанбетов көркем аудармалар жайына тоқталды. Соңғы бес жылдың ішінде республикада қазақ тіліне 300-ден астам көркем шығарма аударылды. В. Шекспирдің «Отеллосы», Н. А. Островскийдің «Таланттар мен бас иөшілері»

биетінің жалпы дәрежесі әлі төмен. Ә. Ипмағанбетов сапасыз аударудың көп мысалдарының бірін келтірді. Василий Конов «Жұлдыз» деген повестінде: «...в погоне за нарядностью девочки забывают...» («...сәнденудің қызығына түсіп қыздар...») деген сөздері бар аудармашы Боранбаев «в погоне» деген сөзді «погоны» деп түсініп, бүкіл сөйлемнің мағынасын бұрмалаған.

Газеттер мен журналдардың көп мақалаларында көркем аударма үлкен таланттылықты керек ететін искусство, бұл үлкен творчестволық процесс деп атап көрсетіледі. Бірақ, бұл жеткіліксіз. Көркем творчествоның бөлігі түрі ретінде аударма жұмысының өзіне тән өзгешеліктерін неғұрлым толық айқындап апаратын уақыт жетті.

Жазушылар, — деді профессор С. Аманжолов, — таза әдебиет тілінде жазуға тиіс. Өздерінің шығармаларына жеке аудармалар үшін сыйпатты сөздер мен сөз тіркестерін ерекше бір қажеттігі болмаса енгізбеуге тиіс.

Шешен кейбір жазушылардың — Г. Ормановтың, Г. Слановтың, А. Нурпейсовтың және басқаларының диалектизмді шебер пайдалана білмейтіндігін, қазақтың әдебиет тілін ластайтынын айтты.

Мәжілістің қорытындысында ССРО Совет жазушылары Одағы делегациясының басшысы Н. Грибачев сөйледі. Совет жазушылары Одағы басқармасының атынан және оның тапсыруы бойынша ол съезде туысқандық сәлем жеткізді және қазақ әдебиетшілерінің бұдан былай да творчестволық табыстарға жетуіне тілек білдірді.

Н. Грибачев өз сөзінің едәуір бөлігін совет әдебиетінің негізгі теориялық проблемаларын — тартыстың мазмұны туралы және болымды кейіпкерлер мен теріс кейіпкерлер туралы мәселелерді анықтауға бөлді.

— Абайдың қайтыс болғанынан бері өткен 50 жылдың ішінде, — деді шешен, — қазақ әдебиеті басқа жағдайларда жүздеген жыл уақыт өткізілетін жоқтан өтті. Қазақ әдебиетінің дамуындағы ең тамаша және шындықта таңқаларлық факт прозаның табыстары болып табылады. Қазақ совет прозасы 30-жылдардың аяқ шенінде туып, көзірші уақытқа толық гүлденіп, осы замандағы әдебиеттің жоғары табыстарының дәрежесіне жетті.

Қазақ жазушыларының творчествосынан бірқатар мысалдар келтірді Н. Грибачев қазақ әдебиетінің өте манызды ерекшелігін суреттеді. Оның барлық пәрменмен дамуы жайында оған тақырып жөнінен тар өрістілік жат. Оның барлық жанрлары дамуда және әрбір шын өсіп жеткен әдебиет сияқты, ол тұрмыс құбылыстарын барынша толық, кең және терең қамтуға ұмтылып отыр.

Қазақ поэзиясы дұрыс, даңғыл жолға түсті. Бірақ, оның әлі көп қыйыншылықтарды, бәрінен бұрын әліптөме түрін және риториканы жою керек.

Қазақ әдебиеті үшін маңызды проблема — тартыс және типтендіру проблемасы болып табылады. Тартыс проблемасын дұрыс шешу үшін бірден-бір өлшеуіш — партияның шындықты жазып отырған

тарихи биік тұрғыдан қарайтындығы. Мысалы Г. Мүсреповтың «Оянған өлке» романындағы Рязанов пен Ушаковтың арасындағы тартыс композициялық шиеленіс жасау үшін ғана көрсетілген тартыс емес, тіпті сонымен бірге екі мінез-құлықтың арасындағы тартыс та емес. Бұл — ақша мен үлкені өз қолына жыйнақтауға тырысып, күштінің әлсізді жұтып жіберетін жағдайында ірі капитал өсуінің ерекшеліктерін көрсететін тартыс. Мұндай тартыс тарихи жағынан ақталған және көркемдік жағынан нанымды.

Шешен біздің Отанымыздың тарихындағы бұрылыс кезеңдері туралы совет әдебиеті дүниежүзілік әдебиеттің ең биік шыңында тұрған шығармалар жасағандығын айтты. Бірақ, біздің дамуымыздың бейбіт дәуірі туралы, соның ішінде колхоз құрылысы туралы бірінші дәрежелі шығармалардың мұндай саныммен мақтануға болмайды. Бұлай болып отырғандығының себебі — көзірші біз көріп отырған заманның шын тұрмысының тартыстары антагонистік сыйпаттан айрылған және бұл тартыстарды тұрмыста зерттеу қиын және көркемдік жағын көрсету де қиын.

Съездің жұмысына тоқтай келіп, Н. Грибачев қазақ әдебиетінің белгілі жанрлары жөнінде тарихи шолу жасау мағынасында баяндамалардың өте толық болғандығын атап көрсетті. Бірақ, өте өткір теориялық проблемалардың көрсетілуі жеткіліксіз болды. Бүкілодақтық II съездің қарсаңында, барлық совет жазушылары сияқты, қазақ жазушылары да сәтсіздіктердің себептерін тереңірек айыра білу үшін де, әсіресе, жазушылардың жеңіске жететін жолдарын белгілеу үшін де теориялық проблемаларға көбірек көңіл бөлулері керек.

Қазақ әдебиеті бүкілодақтық әдебиеттің құранды және толық праволы бір бөлігі ретінде, соның арасында дамып келеді. Қазақ әдебиетінің орыс әдебиетімен ескі дәстүрлі байланыстары бар. Бірақ, съезде жасалған баяндамаларда қазақ әдебиетінің проблематикасы бүкілодақтық әдебиет процесінен бөліп алынып, оқшау қаралды. Бұл дұрыс емес, өйткені бүкіл совет әдебиетінің алдында тұрған теориялық проблемаларды бір республиканың шеңберінде шешуге болмайды. Мұның үстіне, қазақ жазушылары басқа республикалардың жазушыларымен тығыз іскерлік және творчестволық байланыс орнатулары керек. Мұның өзі әдебиеттің басты міндеті ретінде Максим Горький көрсеткен тәжірибе ауысу ісіне қызмет ететін болады.

— Бізде әдебиеттің күрделі міндеттерін ойдағыдай орындау үшін барлық мүмкіндіктер бар, — деді сөзінің қорытындысында Н. Грибачев, — Ең алдымен бұл — Коммунистік партияның үздіксіз қамқорлығы, бұл халықтың сүйіспеншілігі мен сенімі. Әңгіме тек мынада: біздердің өздеріміз көбірек және жауаптылық еңбек етуіміз керек, біздің достығымызды нығайтып отыруымыз керек, бір-бірімізге әрдайым көмек көрсетіп отыруымыз керек және әрқашан іздену, творчестволық даму қалпында болуымыз керек. Үлкен еңбек жасалса, үлкен табыстар да бола-

Егін жыйнау, астық дайындау жұмыстарына барлық мүмкіншіліктер толық пайдаланылсын

Петропавл аудандық партия комитетінің VII пленумынан

Петропавл ауданының колхоздары мен машина-трактор станциялары жыл сайын жаңа отандық қуатты техникамен жабдықталуда. Тек быйылғы жылдың өзінде ғана колхоздар мен МТС-тер көптеген жаңа тракторлар мен комбайндар және басқа да ауылшаруашылық машиналарын алды. Оның үстіне Ленинградтан, Свердловдан, Украинадан, еліміздің және басқа жерлерінен егін жыйнау және мемлекетке астық тапсыру жұмыстарына көмектесу үшін комбайндар, жүк машиналары келді. Бұл ауданның колхоздары мен МТС-терінде егін жыйнау және мемлекетке астық тапсыру жұмыстарын қысқа мерзімде, ысырапсыз аяқтауға толық мүмкіншілік бар деген сөз. Осыған қарамастан ауданда егін жыйнау жұмыстары төзгісіз ұзаққа созылауда. Астықтың ашық далала қалып, қызып, бүлінуіне жол берілуде.

Бұрнағы күні болып өткен аудандық партия комитетінің VII пленумы «Егін жыйнау және мемлекетке астық тапсыру жұмыстарының барысы туралы» ККП аудандық комитетінің секретары Ш. Қабдунасов жолдастың баяндамасын тыңдап, тапқылады. Пленумға бастауыш партия ұйымдарының секретарлары, колхоз председателдері, МТС директорлары және ауылшаруашылық мамандары қатысты.

Баяндамашы және жарыссөзде шығып сөйлеушілер ауданның колхоз, совхоздарында және МТС-терінде СОКП Орталық Комитеті июнь Пленумы қаулысының қанағаттанғысыз орындалып отырғандығын атап көрсетті. Ауданның көптеген колхоздары мен МТС-тері егін орғына әзірліксіз кірісті. Жабдық қырмандар жеткілікті әзірленбеді. Соның салдарынан астық ашық далала қалып, оның бүлінуіне, шіруіне жол берілді.

Аудандық партия комитеті мен аудандық Совет атқомі астықтың бүлінуіне көріне көзге жол берді. Ш. Қабдунасов жолдас өзінің баяндамасында аудандық партия комитетінің бірінші секретары бола тұра бұл жұмыстарға нашар басшылық жасағандығын толық мойындады. Мұнымен бірге, ол аудандық партия комитетінің бюро мүшелерін, еңбекшілер депутаттары аудандық Советінің бұрынғы председателі Ыбраев жолдасы егін жыйнау, астық дайындау жұмыстарына үстірт басшылық жасағаны үшін қатты сынады.

Ауданның колхоздары мен МТС-терінде қолда бар техника толық пайдаланылмайды. Тракторлар мен комбайндардың техникалық жарамсыздығынан және жанар-жағар майларының уақытылы жеткі-

зілмеуінен тоқтап тұруы жиі кездеседі. Күні осы уақытқа дейін комбайндармен егінді топтасып ору әдісі қолданылмаған. Мұның өзі, комбайндарды жанар-жағар майларымен қамтуды, агрегат мүшелерінің қажеттерін дерезінде жеткізуді едәуір қиындатып, егін жыйнау жұмыстарын қысқа мерзімде аяқтауға бөгет жасауда.

Облыстық партия комитеті өзінің бюро мәжілісінде «Петропавл ауданының Сталин атындағы колхозында астықты сақтаудағы ұқыпсыздық туралы» арнаулы мәселе қарап, колхозда астық тазарту процестерінің толық механикаландырылуына қарамастан, астық тазартқыштардың сменалық, тәуліктік жұмыс өнімділігінің төмендігін, қырманда еңбектің нашар ұйымдастырылғандығын, көптеген дән ұшырылдыға жіберіліп, астықтың ашық далала қалып, бүлінгендігін атап көрсетті.

Еңбекшілер депутаттары аудандық Советі атқомінің бұрынғы председателі Ыбраев, аудандық партия комитетінің секретарлары Қабдунасов және Ионоварев жолдастар қырманда астықтың ысырап болып, бүлініп жатқанын біле тұра ешқандай шара қолданбаған. Соның салдарынан көптеген астық бүлініп, мемлекет пен колхозға үлкен зыян келген.

Пленумға қатысушылар Сталин атындағы колхоздың председателі Шелкунов жолдасын облыстық партия комитетінің қаулысын орындау жолында колхозда қандай жұмыстар жүргізіліп жатқанын айтар деп үміттенген еді. Бірақ, Шелкунов жолдас ол жөнінде жұмған аузын ашпады. Колхоздың қырмандағы әлі 1500 центнер астық тазартылмай жатыр. Ол егін жыйнау, астық тазарту жұмыстарындағы кемшіліктерді жоюға тоқталмай, тек қаланың колхозға көмектесуін сұрады.

Егіншілер мен механизаторлардың арасындағы саяси-бұқаралық жұмыстың жайы төзгісіз нашар. Аудандық партия комитетінің насихат және үгіт бөлімінің меңгерушісі Абросимов жолдас колхоздарда тым сирек болған. Ал, болған уақыттардың өзінде бастауыш партия ұйымдарының секретарларына көмектеспей, оларға атүсті, жалаң ұсқау берумен барлық істі тындырған.

Бұл жөнінде «Луч Ленина» колхозының председателі Бауқенов жолдас өте дұрыс айтты. Аудандық партия комитетінің МТС аймағындағы тобының қызметкерлері тек председателдің төңірегінде болады. Партиялық-саяси жұмысты жақсарту жөнінде бастауыш партия ұйымдарына аз көмектеседі. Егіншілер мен механизаторлар арасында жиі болып, олар-

ды жаңа еңбек табыстарына жұмылдырып отырмайды.

Егіншілер мен механизаторлар арасындағы социалистік жарыс формальді түрде ұйымдастырылған. Оған мезгілінде қорытынды жасалып, жария етіліп отырмайды. Озат механизаторлардың жұмыс үлгілері қабырға газеттері мен жауапкерлік листоктар арқылы насихатталмайды. Ал, ауданда өзінің күндіз нормасын үнемі асыра орындап жүрген комбайншылар оқидан саналады.

Пленумда шығып сөйлеген коммунист Ыбраев жолдас аудандық Совет атқомінің егін жыйнау жұмысына үстірт басшылық жасай келгенін, ал, өзі Совет атқомінің бірінші басшысы бола тұра, егін жыйнау және мемлекетке астық тапсыру жұмыстарына тиісті басшылық жасай алмағандығын мойындады.

— Аудандық партия комитетінің мүшелері, — деді ол, — колхоздарда болған уақыттарында олардың жұмысына ешқандай практикалық көмек көрсетпеді. Олар тек колхоз председателіне, не бастауыш партия ұйымының секретарына үстірт ұсқау берумен барлық жұмысты тындырады. Ал, бұдан жұмыстағы кемшіліктерді жоюға ешқандай пайда келмеді.

Петропавл МТС-нің директоры Любарь жолдас «Луч Ленина» колхозының № 3 бригадасында бола тұрып, ондағы астықтың бүлінуіне жол берген. Астықты сақтап қалуға қажетті шараларды қолданбаған. Ол комбайндарды тоқтаусыз жүруіне керекті жағдайлар жасамады. Любарь басшылықтың коллективтік принципін бұзып, МТС-тің мамандарымен ақылдаспай, үстірт басшылық жасайды. Ал, трактор бригадаларында болған уақыттарында оларға практикалық көмек көрсетпей, төрешілік бұйрық беріп, осымен барлық істі тындырады.

Любарь өзінің өзінде оған айтылған сынды жақтырмай, өзін мұнғатай таза, ешқандай қате жасамайтын адам ретінде көрсетуге тырысты.

Пленумда облыстық партия комитетінің ауыл шаруашылығы бөлімінің меңгерушісі В. Журавлев, Петропавл қалалық партия комитетінің секретары И. Цолипов жолдастар сөз сөйледі.

Пленум өзінің қаулысында егін жыйнау және мемлекетке астық тапсыру жұмыстарындағы кемшіліктерді атап көрсетіп, оны жоюға бағытталған нақтылы шаралар белгіледі. Ауданның партия, совет ұйымдарының алдына егін жыйнау және мемлекетке астық тапсыру жұмыстарын қысқа мерзімде аяқтау міндетін қойды.

Совхоз партия ұйымында

Мамлют совхозының партия ұйымы партия оқуының жаңа оқу жылына толық әзірленіп кіріскелі отыр. Коммунистерге партия оқуында еріктілік принципі кеңінен түсіндіріліп, олардың тілектері мен ұсыныстары ашықталып отыр.

Аудандық жаңа ГАЗЕТ

Бұрнағы күні Петропавл аудандық партия комитеті мен еңбекшілер депутаттары аудандық Совет атқомінің органы — «За коммунизм» газетінің бірінші номері жарыққа шықты. Газет ауданның алдыңғы қатарлы колхоз, совхозтарының

атындағы, Жамбыл атындағы, «Луч Ленина» колхоздарында да бастырылған астықтың ашық далала қалдырылуына жол берілгендігі, олардың қырмандарында астық тазалау жұмыстары дұрыс ұйым-

КИНО

„Алеко“

А.С. Пушкиннің «Цыгандар» поэмасының негізінде орыс композиторы Рахманинов жазған «Алеко» операсы бойынша Ленин орденді «Ленфильм» киностудиясы жасап шығарған «Алеко» атты көркем

мен Алеко Земфираны өзі үшін сүйеді. Өмір еркіндігі тек өзімдік болса екен деген ол Земфираның сезімін өзі билегісі келеді. Еркіндіктің құшағында өскен Земфира үшін бұл қорлық сыяқты кө-

суретті фильм бұл күндері қаланың кинотеатр экрандарында зор табыспен жүріп жатыр. Қала жұртшылығы бұл фильмді қызыға көріп, өздерінің ұлы ақына деген сүйіспеншілігін білдіруде.

Экран ашылғанда біз айдың далада еркін көшіп-қонып жүрген цыгандар табырын көреміз. Еркіндік сүйгіш бұл топ өздерінің «қонысы еркін» өмірлерін өздеріне көзді өткізуде. Енді аздан кейін бұл табырға қарт цыганның жалғыз қызы Земфира орыс жігіті Алеконы ертіп алып келеді. Фильмдегі драмалық оқиға да, міне, осыдан басталады.

Алеко XIX ғасырдың бас кезіндегі бойында түрлі қайшылықтар мен кемшіліктер орын алған дворян интеллигенциясының жас өкілі. Артист Огневцев үлкен ерік күшінің, батылдық пен сенімділіктің иесі бола отырып, өзінің бұл күштерін қайда жұмсарға білмей, өмірден өз орнын таба алмаған жас адамның бейнесін фильмде бірқатар жақсы дәрежеге көрсете алған. Огневцев-Алеко дворяндық цивилизацияда тәрбиеленіп, оның өмірден оқшау, жасанды әрі алдауыш, опасыз дәстүрлерінің ортасында өскен адам. Оның бостандық пен еркіндікті сүйетін ер көңілі дворян қауымындағы жасандылықпен, опасыздықпен желіс алмайды. Сондықтан да еркіндік іздеген ол өз табының ортасынан қол үзіп жабайы, бірақ еркін цыгандар табырына кетеді. Огневцев бұл арада Алеконың бойындағы бұл өзгерістің оның Земфираны сүйгенігінен ғана туып отырмаған-

рінеді. Сондықтан да оның Алекоға деген бір кездегі шексіз махаббаты біртіндеп суып бастайды. «Мұздаған онда махаббат, жүрегім ерік тілейді» дейді Земфира.

Айта кету керек, еркіндік құшағында өскен Земфираның образын жасауда жас артистка Зубковская сыртқы бейнеге көңілін көп аударып, оның ішкі жан дүниесінің байлығын ашуға үңілмеген. Шынығында, Земфира жас цыганды сүйі оның опасыздықта бой ұруынан туған жоқ, ол ерік тілеген жүректің талабынан туып отыр, Алеконың эгоистік өзімшілігі Земфираның оған деген махаббатын суытқан. Бірақ, Зубковскаяның орындауында Земфираның басында болған бұл рухани өзгеріс терең көрінбейді, көп реттерде Земфира жеңіл ойдың құшағында кеткен сыяқты болып көрінеді.

Шынығында, Алеконың осы өзімшілігі фильмдегі трагедияның кілті болып табылады. Ал, бұл өзімшілік қасиет Алеконың цыгандар табырына келгендегі мақсатын орындауға да бөгет жасайды. Ең ақырында, бұл жеке сұрып қасиет оны кісі өлтірушілікке соқтырады. Ал, бұл қылмыстың негізі—дворяндық цивилизацияның тәрбиелік әсерінде жатыр.

ССРО Халық артисі Рейзеннің орындауындағы қарт цыган фильміе сәтті шыққан образдардың бірі. Шебер артистің тамаша дауысы образдың ақылгөйлік қасиетін онан әрі тереңдетіп түскендей. Бұлардан басқа фильмде жас цыганның ролін артист Кузнецов орындайды. Кузнецов махаббат тәттілігін бастан ал-

БРИТАНИЯ ТРЕД-ЮНИОНДАРЫНЫҢ 86-КОНГРЕСІНЕ ПРЕДСЕДАТЕЛЬ Дж. ТАННЕРГЕ БАС СЕКРЕТАРЬ — В. ТЬЮСОНҒА Брайтон қаласы, Англия.

Қымбатты жолдастар!

Кәсіподақтардың бүкілодақтық орталық советі совет жұмысшылары мен қызметшілерінің атынан Британия тред-юниондарының 86-конгресіне сәлем жолдап, ойдағыдай жұмыс істеуіне тілек білдіреді.

Сіздердің конгресіңіз дүние жүзінің халықтары жаңа соғыс қатерінің алдын алуға, бейбітшілік ісін нығайтуға жұмысқа күшейтін жатқан кезде өтуде. Бейбітшілік жолындағы бұл күресті барлық елдердің кәсіподақтары біріккен миллиондаған еңбекшілері қолдап отыр. Сөз жоқ, барлық кәсіподақ ұйымдарының қыймыл бірлігі осы штілдігі мақсатты жүзеге асыруда табыстарға жетуге және халықаралық шиеленісті босендетуге көмектескен болар еді.

Великобританияның жұмысшы табы, Совет Одағының еңбекшілері сыяқты, бейбітшілікті нығайту және халықтар арасында достық қатынастарды күшейту мүддесін көздеп отыр. Ағылшын және совет кәсіподақтарының фашизмге қарсы күресте үлкен роль атқарған, бірлесіп істеген қыймылдары көзiргi уақытта да бейбітшілік жолындағы күреске және кәсіподақтардың халықаралық ынтымақтастығын нығайтуға бағалы үлес бола алады, деп санаймыз. Сондықтан кәсіподақтардың бүкілодақтық орталық советі Британия тред-юниондарының конгресіне біздің елдердің кәсіподақтары арасында байланыстарды нығайту туралы, атап айтқанда, Англия-совет кәсіподақ комитетінің жұмысын қайтадан жүргізу туралы мәселе талқылауды ұсынады.

Англия-совет кәсіподақ комитетінің жұмысын қайтадан бастау Великобританияның Совет Одағы жұмысшыларының арасындағы байланысты нығайтуға, біздің елдеріміздің арасындағы сауда және мәдениет қатынастарын одан әрі нығайтуға, қару-жарақты азайту, сүттегі және атом қаруына тыйым салу, халықтардың коллективтік хауіпсіздігін қамтамасыз ету жолындағы күресте күш біріктірілуіне көмектесер еді.

Екі елдің кәсіподақтары үшін ортақ мүдде болып табылатын мәселелерді талқылауға кәсіподақтардың бүкілодақтық орталық советі Британия тред-юниондары конгресінің делегациясын Совет Одағына шақыруға және бұл делегацияны біздің елімізде құттықтауға қуанышты болады.

Туысқандық сәлеммен.

Кәсіподақтардың Бүкілодақтық орталық советінің председатели Н. ШВЕРНИК.

6 сентябрь, 1954 жыл.

ЛЕЙПЦИГТЕГІ ЖӘРМЕНКЕДЕ

ЛОНДОН, 8 сентябрь. (СОТА). Лейпциг жәрменкесіндегі Англияның «Дейли телеграф энд морнинг пост» газетінің арнаулы тілшісі былай деп хабарлаған: жәрменкеде қатысуға келген ағылшын

Совет үкметі делегациясының Софияға келуі

СОФИЯ, 7 сентябрь. (СОТА). Бүгін Софияға Болгарияның азат етілуінің онжылдығын мейрамдауға Совет Одағы Коммунистік партиясының Орталық Комитетінің Президиум мүшесі, ССРО Министрлер Советі Председателінің орынбасары М. З. Сабуров бастаған Совет үкметінің делегациясы келді. Делегацияның құрамында РСФСР Министрлер Советі Председателінің орынбасары Н. Н. Беспалов, Украин ССР Министрлер Советі Председателінің бірінші орынбасары И. С. Сенин және армия генералы С. С. Березов бар.

София аэродромында Совет Үкметінің делегациясын Болгар Халық Республикасы Министрлер Советінің Председателі В. Червенков, Халық Жыйналысы Президиумының Председателі Г. Дамиянов, Министрлер Советі председателінің орынбасарлары А. Югов, Г. Трайков, Г. Чанков, генерал-полковник И. Михайлов, Болгария Коммунистік партиясының Орталық Комитетінің бірінші секретары Т. Живков, Болгария Коммунистік партиясының Орталық Комитетінің саяси бюросының мүшелері Г. Цанков пен Е. Стайков халықтық

қорғаныс министрі генерал-полковник И. Панчевский, сыртқы істер министрі Н. М. Нейчев және басқа үкмет мүшелері, қоғамдық-саяси және бұқаралық ұйымдардың өкілдері қарсы алды.

Советтік Үкмет делегациясын ССРО-ның Болгариядағы елшісі Ю. К. Приходов және совет елшілігінің дипломатиялық құрамы, халықтық демократия елдерінің дипломатиялық өкілдері қарсы алды.

Аэродром Совет Одағы мен Болгария Халық Республикасының мемлекеттік жаулауларымен безендірілді. Делегацияны қарсы алу кезінде құрметті қараулы қойылды. Оркестр ССРО-ның және Болгария Халық Республикасының Мемлекеттік Гимндерін орындады.

В. Червенков үкметтің және Болгария Коммунистік партиясы Орталық Комитетінің атынан Совет Үкметінің делегациясын қызу құттықтады.

Жауап сөз сөйлеген М. З. Сабуров болгар халқына және Софияның халқына Совет Одағы халықтарының, Коммунистік партияның және Совет Үкметінің атынан сәлем талсырды.

Оңтүстік Вьетнамдағы аралас комиссияның мәжлісінде

ШАНХАЙ, 7 сентябрь. (СОТА). Вьетнам информациялық агенттігі 31 августа Оңтүстік Вьетнамдағы аралас комиссияның мәжлісінде Вьетнам Халық армиясы командованисінің өкілі атысты тоқтату туралы бұйрықтың мұқият орындалғандығын және Вьетнам Халық армиясының әскерлерін деркесінде қайта топтастыру жүргізілгендігін айтты, деп хабарлады. Мұнымен қабат ол француз одағының Оңтүстік Вьетнамдағы қарулы күштерінің уақытша бітім туралы келісімі бірнеше рет бұзғандығын көрсететін фактілер келтірді.

Бұдан кейін Вьетнам Халық армиясының Оңтүстік Вьетнамдағы командованисінің ұсынуы бойынша келісім жасасты, бұл келісім халықтың хауіпсіздігіне және бейбіт жағдайларда тұрамынегу правосына кепілдік беру үшін атысты тоқтату туралы бұйрықты мұлтжәсіз орындауға міндеттейді.

Бұл келісім халықтың мүдделеріне қайшы келетін қарулы қыймылдың қандай түріне болса да тыйым салынуын көздейді, сөйтіп, халықтың бостандығын және демократиялық праволарын толық қамтамасыз етуді, өмірі мен мүлкін қорғауды көздейді.

Женева келісімдерін жүзеге асыруға, халықтың бейбітшілігіне, бостандығына және демократиялық праволарына зиян тигізуші әрекеттер істейтін адамдарды өз өкілдіктерінің шеңберінде жазалауға әрбір жақтың белелді үкмет орындарының толық правосы екендігі де келісілді.

Бұл келісім, делінген қарарда, уақытша бітім туралы келісімді жүзеге асыруда онан әрі ілгері басқандық болып табылады.

Эйзенхауэрдің сөз сөйлеуі

НЬЮ-ЙОРК, 8 сентябрь. (СОТА). Президент Эйзенхауэр АҚШ-та атом қуатымен жұмыс істейтін бірінші электр станциясының негізі қалануына байланысты Денверде (Колорадо штаты) радиодан сөз сөйлеген.

Президент сөзінде Совет Одағында атом қуатын бейбітшілік мақсатқа жұмсау жөніндегі табысынан туған үгітшілік сыпаты өзіне ерекше назар аударады делінген. Бұған адамзатты атом және сутегі соғысынан құтқару жөніндегі Совет Одағының ұсынысын дүниежүзі жұртшылығының кеңінен қолдауы қатты әсер еткен болу керек.

Эйзенхауэр: Атом техникасын бейбітшілік мақсаттарына жұмсау жолына халықаралық орган «сқуруды бастау» жөнінде АҚШ басқа да бірсыпыра елдермен

ендірілетін шикізат қорының «болмашы бөлегінің» пайдаланылуының негізгі мәселені шешуде ешқандай көмегі болмайды, өйткені, атом материалшының негізгі қоры бұрынғыдай атом және сутегі құралдарын жасау жолына пайдаланылуда деген болатын. Сонымен бірге, АҚШ Совет Одағының атом, сутегі тағы басқа да қырып жойтын құралдарды қолданбау жөнінде салтанатты түрде және бас тартпастан жалпылай міндеттеме алуға шақырған ұсынысын қабылдаудан тысқары қалады. Дүние жүзі жұртшылығының ең бір мүдделі болып отырған басты мәселесіне сөкпай, АҚШ жұртшылықтың назарын басқаға аударғысы келеді.

Америка Бұрама Штаттары атом қуатын бейбітшілік мақсатына пайдалануға ұмтылып отыр деп сырттай айтқанмен, іс жүзінде

ШАХМАТ ОЙЫНЫНАН ДҮНИЕ ЖҮЗІНДЕ БІРІНШІ ОРЫН АЛУ ҮШІН КОМАНДАЛЫҚ ЖАРЫС

АМСТЕРДАМ, 8 сентябрь. (СОТА-ның арнаулы тілшісінен) Кеше жартылай финалдағы топтар командасының жағдайларын анықтайтын, кейінге қалдырылған партияларды аяқтау ойыны болды. Бірінші топта: ССРО мүмкіндігі бар 8 ұпайға түбедей не болды, Голландия—5,5, Австрия мен Исландия—4,5 ұпайдан, Финляндия—1, Греция—0,5 ұпайға не болды.

Екінші топта: Болгария мен Чехословакия—мүмкіндігі бар 8 ұпайдың алтауына не болды, Аргентина мен Канада—5, Италия—1,5, Ирландия—0,5 ұпай алды.

Үшінші топта: Швеция—мүмкіндігі бар 12 ұпайдың 8,5-не не болды, Франция—6 ұпай алып және бір партиясы кейінге қалдырылды, Норвегия—5,5 ұпай және бір партиясы кейінге қалдырылды, Югославия—мүмкіндігі бар 8 ұпайдың 5-ін алды, Израиль—8 ұпайдан 4,5, Дания—8 ұпайдан 3,5, Саар облысы—12 ұпайдың екеуіне не болды.

Төртінші топта: Венгрия—12 ойыннан кейін 10 ұпайға не болды, Бельгия—12 ойыннан кейін 6,5 ұпай, Батыс Германия—8 ойыннан кейін 6 ұпай, Колумбия—12 ойыннан 6 ұпай, Англия—8 ойыннан 4 ұпай, Швейцария—8 ойыннан 2,5 ұпай және Люксембург—12 ойыннан 1 ұпай алды.

Үшінші турда Совет командасы Австрия шахматшыларымен ойнап, олардан күшті қарсылыққа кездесті.

Самсело Робачты ұтты, сол сыяқты Керес Прамесхуберге қарсы ойнап, жеңіске жетті. Веди—Бронштейн және Локвенц—Геллер ойындары тең аяқталды.

Сонымен бұл ойында ССРО командасы 3 : 1 есебімен ұтып шықты.

Үш турдан кейін совет шахматшылары 12 ұпайдың 11-не не болып, жартылай финалдағы өз тобы бойынша алда келеді.

Басқа топтардағы матчтың нәтижесі бүгінгі ойындан кейін анықталады.

ССРО-ДА ШАХМАТ ОЙЫНЫНАН КОМАНДАЛЫҚ БІРІНШІ ОРЫН АЛУ ЖАРЫСЫНЫҢ ТӨРТІНШІ ТУРЫ

РИГА, 8 сентябрь. (СОТА). Кеше Совет Одағында шахмат ойынынан командалық бірінші орын алу жарысының төртінші туры болып өтті. Жарыста алда кел жатқан «Спартак» командасының Бүкілодақтық жарысқа алған рет қатысын отырған «Даугава» шахматшыларымен кездесуі аса қызықты болып өтті. Кездесудің нәтижесі 3,5 : 2,5 болып спартакшылар пайдасына шешілді. Екі партия ойналған жоқ.

«Медик» қоғамының шахматшылары Совет Армиясы Орталық Үйінің командасымен ойнап, 4 : 2 есебімен жеңіске жетті. Екі партия кейінге қалдырылды. «Труд» және «Динамо» қоғамдарының командалары арасындағы кездесу 3,5 : 2,5 есебімен «Труд» командасының пайдасына шешілді. «Искра» және «Крылья Советов» қоғамдарының командалары 2,5 ұпайдан алып, әрқайсысы 3 ойыннан кейінге қалдырды. «Локомотив» шахмат-

дығын, қайта бұл өзгеріс алға ұмтылған адал жастың өз табының өмірге көзқарастары мен лас дәстүріне мойынсынбай, өмірден өз орнын талпақ болған рухани дүниесінің іздену жолындағы көп толқуларынан туған өзгеріс екендігін шебер көрсете білген.

Цыган табырына сіңісіп кеткен Алекоға жас Земфираның шын махаббаты оған оның өткендегі жириенің өмірлері ұмыттырғандай болады. Ол да Земфираны беріле сүйеді. Цыгандардың еркін өміріне үйренеді. Бірақ, бұл арада шіріген дворяндық цивилизацияның Алеконың бойында қалған таты жойылып кеткендігі бірден көзге түседі. Жасанды тәрбиенің әсерімен өзіміз, жекеміз болып өс-

пеш кешірген жас жаттың бейнесін анригалық сезімталдықпен шебер жасай білген.

Фильмдегі цыгандар біі де өте көркем шыққан. Әресе, бұл билердің цыгандар искусствосының өзіндік ерекшеліктері тұрғысында орындалуы оны қоюшы Герберктің творчестволық табысы деуіміз керек.

Ұлы ақынның асыл мұрасының опера негізінде экранда көрсетілуі зор қуанарлық іс. Совет кино искусствосының шеберлері классиктік мұраларды экранға түсіру жолындағы өздерінің жемісті еңбектерін кең құлашпен өрістете түсулері керек.

К. САУЫТОВ.

дар мен халық демократиялық елдері сауда ұйымдарының арасында сауда қатынасы нығая түседі. «Осылайша бір химиялық фирма 1 миллион фунт стерлинг сомасын пимасында ГДР-мен товарды сырттан әкелу және сыртқа шығару жөнінде шарт жасау үшін келіссөздер жүргізуде. Бір топ тоқыма фирмасы 100 мың фунт стерлинг сомасына Чехословакиядан кездемелер сатып алуға ұмтылуда», — деп жазады тілші.

Лейпциг жәрмеңкесіндегі «Таймстың» арнаулы тілшісі халық демократиялық елдері жәрмеңкеге әкелген өндіріс бұйымдарына ерекше назар аударған.

шарт жасауы деген. Осылайша бір химиялық фирма 1 миллион фунт стерлинг сомасын пимасында ГДР-мен товарды сырттан әкелу және сыртқа шығару жөнінде шарт жасау үшін келіссөздер жүргізуде. Бір топ тоқыма фирмасы 100 мың фунт стерлинг сомасына Чехословакиядан кездемелер сатып алуға ұмтылуда», — деп жазады тілші.

ҚАИР, 8 сентябрь. (СОТА). Нилдің тасуына байланысты Суданда болып жатқан жағдай туралы баспасөз: бірсыпыра аудандарда деревиялар түгелдей су астында қалған деп хабарлайды. Нилдің суы әлі де көтеріле түсуде. Бұдан жаңадан мыңдаған адамдардың баспанасыз қалу қаупі туып отыр. Нилдің тасуынан туған апат қатты

ғысына асығыс дайындық жасауда. Президент Эйзенхауэрдің жаңадан жариялап отырған «халықаралық органның» негізгі мақсаты, міне осындай.

СУДАДАҒЫ СУ ТАСҚЫНЫ
шөсер және дауылдармен ұштасуда. Хар-тумнан былай деп хабарлайды: Суданда 7 сентябрьде болған нөсер соңғы 50 жылдар ішінде болған нөсердің ішіндегі ең қаттысы болып есептеледі.

Сол сияқты, қатты жел мен нөсердің зардабынан, әресе, деревияларда болған апаттар жөнінде де хабарлаған.

сын ұтты және 5 ойынды кейінге қалдырды. Бүгін бесінші тур болады. Ал, 9 сентябрьде аяқталмай қалған ойындар ойналады.

ШВЕД ЖӘНЕ СОВЕТ ФУТБОЛШЫЛАРЫНЫҢ ЖОЛДАСТЫҚ КЕЗДЕСУІ
8 сентябрьде, Москвада, орталық «Динамо» стадионында Совет Одағы мен Швеция құрама футбол командалары арасында халықаралық жолдастық кездесуі болып өтті. Кездесу 7:0 есебімен совет футболшыларының жеңісімен аяқталды. (СОТА).

Халықаралық шолу

«ЕВРОПАЛЫҚ ҚОРҒАНЫС БІРЛЕСТІГІН» ФРАНЦИЯНЫҢ ҚАБЫЛДАМАЙ ТАСТАУЫНАН KEЙІН

Францияның және барлық европалық елдердің жұртшылығы «европалық қорғаныс бірлестігі» туралы мәселенің ұлттық жыйналыста талқылануын мейлінше зейін қойып қадағалайды. Бұл «бірлестік» туралы договорды бекіту — Батыс Германияда кекалғыш армияны қайта тудыру деген сөз болар еді, мұның өзі Европада жаңа соғыс тууының қаупін күшейткен болар еді. Бірақ ұлттық жыйналыс бұл жолға түспей, договорды қабылдамай тастады. Францияның және басқа елдердің жұртшылығы Франция парламентінің қарарын халықтардың бейбітшілік және халықаралық шиеленісті босандыру жолындағы күресінде үлкен табыс деп бағалайды. «Екі мағналы жағдайда туып, қулық-сұмдық, өтірік және пара беріп сатып алу жағдайында жетіліп, европалық қорғаныс бірлестігінің жобасы күйреді», — міне француздың ықпалды газеті «Монд» бірлестіктің қабыр тасына осылай деп жазады.

Францияда «европалық қорғаныс бірлестігін» қабылдамай тастау туралы хабар Европада дүниежүзілік екінші соғыс басталуының 15 жылдығы қарсаңында қабылданды. «Бірлестікті» және «европалық армияны» құру жоспарларын қабылдамай тастап, француз халқы дүниежүзілік екінші соғыстың адам айтқысыз қорқыныштарын ұмытпағандығын және бейбітшілікке қатер болып табылатын герман милитаризмінің қайта тудырылуына жол бермеуге бел байлап әзір отырғандығын көрсетті.

Француз халқы, «европалық қорғаныс бірлестігі» туралы договорды қабылдамай тастап, бейбітшілік жолындағы күресте елеулі жеңіске жетті. Мұнымен қабат, қол жеткенге қанағаттану, бейқамдық істеу орасан зор қате болатындығын басқа европалық елдердің халықтары сияқты, олар да түсінеді. «Европалық қорғаныс бірлестігі» және «европалық армия» туралы договор Батыс Германияны милитар-

ландырудың басталуы деген сөз емес, қайта бұл жұмысты ашық жағдайға көшіру және гитлерлік түрдегі соғыс машинасын қайта тудыру жөнінде Боннда іс жүзінде істеліп жатқан істерді мейлінше тез аяқтау мүмкіндігі деген сөз екенін ұмытуға болмайды. Батысгерманиялық бундестагтың ГДР-ға көшкен депутаты Шмидт-Витмак жақында Берлинде болған баспасөз конференциясында бұл фактыны атап көрсетті. Ол мынаны хабарлады: АҚШ мен Бонн үкметі өкілдерінің күнші кеңесінде 24 дивизия мөлшерінде «неміс контингенттерін» құруды көздейтін мобилизациялық жоспар жасалған және тағы да 24 дивизия мөлшерінде резерв жасау мүмкіндігі еселік алынған. Соның өзінде 12 дивизия құру үшін барлық жағдай әзір етілген!

Американ және батысгерманиялық империалистердің «европалық қорғаныс бірлестігі» жоспарларының күйреуіне әсте көнбегендігі айдан анық. Фактылардың көрсетуіне қарағанда, олар герман милитаризмін басқа жолдармен және басқа амалдармен қайта тудыруға тырысуда.

Францияда Париж договорының күйрегендігі мәлім болғаннан кейін-ақ, Батыс Германияда билеп-төстеуші христиан демократтары партиясының өкілі Кроне: «европалық армия басқа жолдармен құрылуға тиіс» деп мәлімдеді. Ал Батыс Германиялық «Дер тагесшигел» газеті: «енді Бонн қыймылдауға тиіс» деп қояндады. Сөйтіп Бонның билеп-төстеуші қайраткерлері Батыс Германияны реми-литарландыруды тездету және француздарды бұл фактіге көндіруге тырысып, шын мәнісінде жанталаса белсенділік істеуде. Аденауэр үкметі «программа» белгіледі, мұның әрбір пункті Батыс Германияны бөгетсіз және тоқтаусыз реми-литарландыру және Батыс Германия бастаған жаңа соғыс блогін құру ісін қамтамасыз ету мақсатын ғана көздейді.

Күйреген милитаристік «бірлестіктің» Вашингтондағы рухтандырушылары да өз әрекеттерін күшейтуде. Францияның «европалық қорғаныс бірлестігі» туралы договорды қабылдамай тастауы американ

монополияларының көп жоспарларын бұзды, атап айтқанда, «Нью-Йорк биржасында акциялар курсының мықтап төмендеуіне апарып соқты, әресе Дюпонның, «Дженерал моторстың» және соғыс мақсатында жұмыс істейтін басқа концерндердің курстары мықтап төмендеді. Өздеріне пайда түсірудің қамын ойлап, американ монополиялары Батыс Германияны қайта қаруландырудың және Батыс Европада соғыс әзірлігін өршітудің жаңа жолдарын асыға іздестіреді. «Европалық қорғаныс бірлестігін» құру жоспарының күйреуімен байланысты, «Нью-Йорк тайме» газеті «Американың ресми қайраткерінің» «біздің басқа арба табуымыз керек» деген мөнерлі ескертуін басып шығарды.

Американ және батысгерманиялық баспасөз бетінде герман милитаристтері мен олардың мұхит аржарындағы қожайындарының бұдан әрі мініп баратын «арбаларының» тізімдері келтірілуде. Атап айтқанда, Батыс Германияны және герман армиясын тікелей агрессиялық Солтүстіктік-Атлантика одағына енгізу туралы мәселе ашық талқыланып жатыр. Вашингтон мен Боннда Батыс Германияға «толық суверенитет» беру туралы бұрынғыдан да гөрі қажырлы түрде сөз ете бастады, ал мұндай «суверенитет» деп шын мәнісіндегі суверенитетке қарама-қарсы бірдеме еске алынады. Вашингтондағылар Батыс Германияның «толық суверенитеті» Батыс Германияны шексіз қаруландыру деген сөз деп түсінеді. Батыс Германияны қайта қаруландыру проблемаларын талқылау үшін сегіз елдің (АҚШ-тың, Англияның және «европалық армия» туралы договорға қол қойған алғашқы мемлекеттің) кеңесін шақыруы да ұсынылып отыр. Францияның демократиялық жұртшылығы бұл ұсыныстарды Батыс Европа халықтарына Батыс Германияның жаңа соғыс ошағына айналдырылуын қабылдатуға тырысқан талантты белгісі, деп айыптауда.

Осындай мақсаттарды көздеп, американ монополистері мен Бонн кекалғыштары, «европалық қорғаныс бірлестігі» туралы

договор күйрегеннен кейін Франция мен Батыс Европаның герман вермахтың қайта тудыруда «басқа жолы жоқ» деген пікір тудыруға барынша тырысуда. Алайда, бұл жалған тезисті тұрмыстың өзі-ақ талқандап тастап отыр.

Совет Одағы халықтардың бейбітшілігі мен хауісіздігін нығайтудың шын жолын көрсетті. Бұл жол Европада коллективтік хауісіздік идеясын жүзеге асыру арқылы өтеді.

«Юманите» газеті, француздардың басым көпшілігінің пікірін білдіре отырып, «европалық қорғаныс бірлестігі» туралы договордың қабылданбай тасталуына жете білген француз халқы вермахты қайта тудырудың қандай да болса жаңа әрекетін болдырмауға бел байлап әзір отыр», деп жазады. Төрт державаның келіссөздер жүргізуі және Европада коллективтік хауісіздік ұйымдастыру мақсаты мен керіс шақыруы арқылы Германия проблемасын бейбіт жолмен шешу ғана Францияның және барлық европалық халықтардың ұлттық мүдделеріне сай келетіндігін Францияның прогресшіл күштері айқын сезін, білін отыр.

АҚШ-ТЫҢ ОҢТҮСТІК-ШЫҒЫС АЗИЯДАҒЫ ТІМІСКІЛЕУ ӘРЕКЕТТЕРІ

Баспасөз бетінде бұдан бұрын хабар етілгендей, 6 сентябрьде, Манилада (Филиппины) сегіз елдің Оңтүстік-Шығыс Азияда агрессиялық соғыс блогін (СЕАТО) құруға арналған конференциясы ашылды. СЕАТО туралы алдын ала келіссөздер кәзірдің өзінде-ақ басталды: АҚШ-тың, Англияның, Францияның, Австралияның, Жаңа Зеландияның, Филиппинының, Таиландтың және Пакістанның сарапшылары 1 сентябрьден бастап осы келіссөздерді жүргізіп жатыр. Маниладағы конференция Индо-Қытайда бейбіт реттеушідіктен кейін Оңтүстік-Шығыс Азияда соғыстың және халықаралық шиеленістің жана ошағын жасауға тырысып отырған АҚШ-тың билеп-төстеуші топтарының көздеген мақсаты бойынша шақырылды.

Американың жаңа агрессиялық блок құру идеясын Оңтүстік-Шығыс Азия халықтарының айыптап отырғандығын Маниладағы конференцияға қатынасушылардың құрамының өзі-ақ көрсетеді. Бұл ауданның негізгі елдері—Индия, Ин-

донезия, Бирма, Цейлон агрессиялық блокқа қатынасу жөнінде ғана емес. Маниладағы конференцияға байқаушылар жіберу жөнінде де АҚШ-тың ұсынысын қабылдамай тастады. Осының нәтижесінде конференцияда Оңтүстік-Шығыс Азия елдерінен АҚШ-тан тәуелді Филиппины мен Таиландтың және американың «жәрдемші» байланысты болып отырған Пакістанның өкілдері ғана болады. Оның бір жағында, Пакістан үкметі де Маниладағы конференцияға пакістан делегаттарының қатынасуы Пакістанның СЕАТО-ға міндетті түрде қатынасуы деген сөз емес, деп маңызды ескерту жасады.

Оңтүстік-Шығыс Азия халықтарының шын пікірін бурмалап, өңін айналдыруға тиісті болып отырған Манила конференциясын американ ұйымдастырушылары өздері құрастырып жатқан соғыс блогін қайдағы бір «қорғаныс шарасы» деп суреттеуге тырысуда. Солай бола тұрса да, олар халықаралық правоға және практикаға өрескел қайшы келетін агрессиялық әрекет туралы өңтіме болып отырғандығының фактісін жасыра алмай отыр. Басқат құру туралы договордың американ жоспарына қарағанда, Құрама Штаттар СЕАТО-ның жәрдемімен аса зор көлемді жерлерді, соның ішінде Маниладағы келіссөздерге тіпті қатынасқысы келмеген азиялық елдердің —Индияның, Индонезияның, Бирманың және Цейлонның жерлерін бақылау правосын алуды тілейді.

Америка Құрама Штаттары Оңтүстік-Шығыс Азиядағы қандай оқыйғаны болса да өзіне бағалау және осыған сәйкес жер бетінің бұл ауданындағы қандай елдің болса да істеріне соғыс жөнімен араласуын қамтамасыз ету правосын алуда тырысады. Әрине, сондықтан бұл байтақ ауданның елдерінің жұртшылығы американдықтардың тіміскілеген әрекеттеріне қатты наразылық білдіруде. СЕАТО-ның инициаторлары дүниежүзілік екінші соғыстың қарсаңында жасалған, халықтарды есепсіз апаттарға ұшыратқан және оған қол қойған елдерді мерт болуға жеткізген атышулы гитлерлік «антикоммунистік шартқа» дәлме-дәл ұқсас ұйым құруға тырысатындығын Оңтүстік-Шығыс Азия елдерінің демократиялық баспасөзі әділетті атап көрсетуде.

Маниладағы конференцияға әзірлік

жүргізудің алғашқы қадамдарынан бастап-ақ СЕАТО-ға қатынасушылардың «бірауыздылығы» жөнінде АҚШ-тың үміті ақталмағандығы айқындалды. Вашингтон дайындаған жобаларды үлгі етуге Манила келіссөздеріне қатынасушылардың бәрі бірдей бейім болып отырған жоқ. Газеттердің хабарларына қарағанда, Англияның өкілдері договордың американың жобасына үлкен өзгерістер енгізген. Американың жобасына Франция да наразылық білдіріп отыр. СЕАТО да үстемдік жағдайға ие болып, Құрама Штаттар өздері құрастырып жатқан жаңа соғыс блогін өздерінің түстік-Шығыс Азиядағы ағылшын және француз бәсекелестерінің позицияларына шабуыл жасау үшін пайдаланылады, деп Лондондағылар мен Париждегілердің атап көрсетуі дәлелсіз емес. СЕАТО сарапшыларының алдын ала келіссөздері кезінде байқалған үлкен алауыздылықтарды айта келіп, Англияның «Дейли телеграф энд морнинг пост» газеті келіссөзге қатынасушы кейбіреулер «американың позициясынан өздерінің түңілгендігін жасырмай отыр» деп атап көрсетеді. Конференцияға қатынасушылар АҚШ-тың жобаланып отырған соғыс блогіне Лаосты, Камбоджаны және Оңтүстік Вьетнамды енгізбекші болып отырғандығынан ерекше шошынды, өйткені мұның өзі Женева келісімдерін өрескел бұздандық болып табылады.

Американ билеп-төстеуші топтары өзінің СЕАТО жөніндегі серіктерінің қарсылығын жоюға реті келеді деп үміттенуде. Бірақ американың дипломаттары мен соғыс-құмарлары құрып жатқан блокті Оңтүстік-Шығыс Азияда бейбітшілікті бұзу әрекеті және Азия елдерінің бостандығы мен тәуелсіздігіне тікелей қатер, деп білетін Азия халықтарын Құрама Штаттар ешқандай амал-айдалармен алдай алмайды.

Женева кеңесінің қарарларымен қаруланған бейбітшілік сүйгіш халықтар агрессорлардың Азиядағы халықаралық шиеленісті күшейтуге тырысқан барлық және қандай да болса әрекеттеріне қарсы батыл күресуде.

А. ШАТИЛОВ.
Редактордың орынбасары
Г. НҰРМОЛДИН.

РЕДАКЦИЯНЫҢ АДРЕСІ: Қазақ ССР, Петропавл қаласы, Петренев көшесі, 92-үй. ТЕЛЕФОНДАР: редактор—1-86, редактордың орынбасары—1-59, секретариат—1-33, партия, насихат және хабар бөлімдері—0-22, ауылшаруашылық және өнеркәсіп-транспорт бөлімдері—2-36, мәдениет-тұрмыс және тілшілер бөлімдері—3-39, корректорлар бюросы—4-39. Газет баспасы—5-53, газет табыс етілмесе—1-19 телефон арқылы сөйлесуге болады.